

στα γεγονότα

Ανάλυση

Η «επιτρεπτική» Κοινωνία μας

Του ΗΛΙΑ ΚΑΤΣΟΥΛΗ Καθηγητή Παντείου

ΜΕ ΤΟΝ όρο αυτό, που ομολογουμένως, ηχεί παράξενα, θα ήθελα να περιγράψω την επικρατούσα τα τελευταία 10-15 χρόνια κατάσταση στην ελληνική κοινωνία: ιδιαίτερα τις άρχουσες αξίες και στάσεις του κοινωνικού σώματος (του συνόλου σχεδόν των μελών της κοινωνίας μας) απέναντι σε γεγονότα που διαμορφώνουν και καθορίζουν τόσο τις πολιτικές και κοινωνικές μας σχέσεις όσο και την ποιότητα της πολιτικής και κοινωνικής μας ζωής γενικά.

Καταρχήν ο αγγλικός όρος permissiveness, έτσι όπως αυτός χρησιμοποιείται στην ψυχολογία, περιγράφει μια κατάσταση «ανεκτικής» στάσης του περιβάλλοντος απέναντι στις εκδηλώσεις της παιδικής σεξουαλικότητας. Η στάση αυτή προ πάντων των γονέων συμβάλλει στην απελευθέρωση της δημιουργικότητας στο παιδί και οποιαδήποτε στη διαμόρφωση ανεξάρτητων προσωπικότητων, αργότερα. Όσο δημιουργικά, όμως, κι αν επενεργεί η «ανεκτική» στάση του περιβάλλοντος στην όλη ανάπτυξη του παιδιού, δεν συμβαίνει το ίδιο με την «επιτρεπτική» (ανεκτική) στάση της κοινωνίας ως συνόλου απέναντι στην «έκνομη» συμπεριφορά ατόμων ή και (οργανωμένων) ομάδων.

Αφορμή στη διατύπωση των σκέψεών μου αυτών, δεν υπήρξαν ούτε οι τελευταίες απεργίες, ούτε η δίκη για το «γιουγκοσλαβικό καλαμπόκι», αλλά η επαναληπτική βίωση μιας «αδιάφορης, ανεκτικής, «επιτρεπτικής» στάσης της πλειονότητας του κοινωνικού σώματος απέναντι σε συμπεριφορές και στάσεις που χωρίς δυσκολία θα μπορούσαν να ονομαστούν «άνο-

μες». **Ανομη** είναι κατά τον Ντιρκάμ μια εποχή στην οποία οι «κανόνες» της κοινωνικής συμβίωσης χάνουν τη δεσμευτικότητά τους και γι' αυτό η κοινωνία περιπίπτει σε μια επικίνδυνη για την όλη της υπόσταση κατάσταση έλλειψης προσανατολισμού και στόχων. Την ανομία - εκτός των πολλών άλλων αιτιών - την προκαλεί η έλλειψη ενός συστήματος συλλογικά εμπεδωμένων ηθικών προκλήσεων, που έχουν χαραχθεί βαθιά στην προσωπικότητα του καθενός» (Χ. Ντρέιτσελ).

Κανόνες που δεν τηρούνται και αξίες που δεν ισχύουν συνθέτουν το κοινωνικό πλαίσιο εντός του οποίου «άνομες» καταστάσεις διαμορφώνονται.

Υπάρχει σχεδόν συμφωνία στην αναγνώριση της «μεταβατικής» κατάστασης την οποία η ελληνική κοινωνία διέρχεται από μια μομφή παραδοσιακής, στον κύριο άξονά της αγροτικής οικονομίας, σε μια πιο σύγχρονη, στον κύριο, όμως, άξονα των υπηρεσιών και της μεσολάβησης, κοινωνικής συγκρότησης. Την παραδοσιακή κοινωνία την ονομάζουμε και «κλειστή» κοινωνία, λόγω της μειωμένης επικοινωνίας και ανταλλαγής στην οποία ενδίδει με το περπάλλω της. Στο πλαίσιο της μετάβασης από την κλειστή σε μία πιο ανοιχτή στις εξωτερικές επιδράσεις κοινωνία, έχουμε διαπιστώσει την επικράτηση

«αμυντικών» στάσεων και συμπεριφορών που σε τελευταία ανάλυση στοχεύουν στη διατήρηση παραδοσιακών δομών και σχέσεων, οι οποίες απελούνται από την «ανοιχτή» κοινωνία. Η ελληνική «κλειστή» κοινωνία προκαλεί τις «αμυντικές» στάσεις ενός μεγάλου τουλάχιστον μέρους του πληθυσμού που αντιμετωπίζει με δέος την πειστική πια ανάγκη του εκσυγχρονισμού. **Κλειστή κοινωνία** και **αμυντική κουλτούρα** διαμορφώνουν μια κατάσταση και ένα πλέγμα σχέσεων που ενώ από μόνο του δεν είναι σε θέση να ημπούσει το «άνοιγμα» της ελληνικής κοινωνίας και τον εκσυγχρονισμό της, προβάλλει όμως τέτοιες αντιστάσεις και εμπόδια που μπορούν είτε να καθυστερήσουν είτε και να νοθεύσουν την αναγκαία διαδικασία του εκσυγχρονισμού. (Βλ. Αμυντική κοινωνία και Λαϊκισμός, «Ε», 19.4.89).

ΣΑΥΤΟ το πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο το οποίο, επαναλαμβάνω, κυρίως χαρακτηρίζει η επικρατούσα «αμυντική» κουλτούρα και ο αντίστοιχος σ' αυτήν πολιτισμός, εκείνο που έχει προ πάντων αποδιοργανωθεί είναι οι δεσμευτικοί για όλα τα μέλη της κοινωνίας κανόνες συμπεριφοράς. Στη σημερινή ελληνική μεταβατική κοινωνία δεν υπάρχουν πια για όλους γενικά αποδεκτοί κανόνες και γι' αυτό η έννοια του **νόμου**, ενός συστήματος δηλαδή κανόνων ρυθμιστικών της ατομικής και της κοινωνικής συμπεριφοράς που δεσμεύει, υπό την απειλή κυρώσεων, το ίδιο όλους: τους πολίτες, τις οργανωμένες ομάδες και το κράτος, είναι ιδιαίτερα χαλαρή.

Αναφέρθηκα πιο πάνω στο απεργιακό κύμα των ημερών και στη την υπόθεση του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού. Και τα δύο μαζί με άλλα πολλά αποτελούν τρανές αποδείξεις της απουσίας κανόνων αλλά και της επικράτησης μιας «άνομης» αντίληψης του νόμου.

Ορισμένα παραδείγματα «κοινωνικής» συμπεριφοράς ατόμων ή και ομάδων είναι νομίζω αρκετά για να μας δώσουν μια έστω περιορισμένη (όσο και ανησυχητική) ιδέα του πώς ένα μέρος - που δεν αντιπροσωπεύει σε καμία περίπτωση τη μειονότητα - της ελληνικής κοινωνίας, αντιλαμβάνεται τη θέση του σ' αυτή και τις σχέσεις του με τους Άλλους.

Παράδειγμα 1: «Ορισμένοι καθηγητές (ευτυχώς λίγοι) επρότειναν σε γενική συνέλευση τοπικής ενώσεως ν' αφήσουν οι 60.000 εκπαιδευτικοί τις βρύσες των σπιτιών τους ανοικτές» (Καθημερινή, 5/7/90).

Παράδειγμα 2: Η ΑΔΕΔΥ προκήρυξε 24ωρες επαναλαμβανόμενες απεργίες στο χώρο της εκπαίδευσης για τις 16 Ιουνίου και για κάθε ημέρα που ορίζεται ως ημέρα διεξαγωγής τους!

Παράδειγμα 3 (εξωφρενικό): Οι δήμαρχοι της Δ. Αττικής αποφάσισαν να μην επιτρέψουν τη διεξαγωγή των εξετάσεων αποκλείοντας τους δρόμους πρόσβασης προς τα εξεταστικά κέντρα με κάθε μέσον, ακόμα και με απορριμματοφόρα! (Την άλλη μέρα υπαναχώρησαν!).

Παράδειγμα 4 (χαρακτηριστικό): Στη δίκη του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού, τόσο ο κατηγορούμενος τώσ υπουργός του ΠΑΣΟΚ όσο και οι μάρτυρες υπεράσπισης, τώσ υπουργοί του ΠΑΣΟΚ, ισχυρίστηκαν ότι η όλη συντονισμένη προσπάθεια συγκάλυψης της απάτης απέβλεπε στην «εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος»!

ΚΑΙ ΟΙ τέσσερις **χαρακτηριστικές** αυτές περιπτώσεις, στις οποίες θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και άλλες, όχι μόνο δεν προκαλούν τη γενική αγανάκτηση και την ανάλογη αντίδραση, αλλά: είτε γίνονται αποδεκτές ως «αναγκαίοι» τρόποι αντίδρασης στην κατά την εκτίμησή τους υπαρκτή, κρατική αυθαιρεσία, είτε αφήνουν ένα μεγάλο τμήμα του κοινωνικού σώματος αδιάφορο, ή διότι «έτσι ήταν πάντα» ή διότι «παράχουν και χειρότερα». Ιδιαίτερα η όλη στάση των κατηγορουμένων αλλά και της υπεράσπισης στη δίκη του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού φέρνει πανηγυρικά στην επιφάνεια μια «γενική» αντίληψη για το νόμο τον οποίο μόνο τότε θεωρεί **ισχύοντα όταν και συμφέρα**. Νόμοι που δεν εξυπηρετούν στενά συμφέροντα και επιδιώξεις μπορούν να παραβιάζονται. Αυτό είναι το καθεστώς της σύγχρονης «ανομίας», μιας **έκνομης** δηλαδή συμπεριφοράς που τελικά είναι και η επικρατούσα.

Βέβαια η άνομη αυτή κατάσταση, προϊόν, επαναλαμβάνω, έκνομης συμπεριφοράς, έχει τις αιτίες της. Αυτές μπορεί να εντοπισθούν στις ιδιαίτερες που συνθέτουν το στάδιο αυτό της εξέλιξης της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας που ονομάσαμε **μεταβατικό**. Βέβαια, θα μπορούσε να αντιτάξει κανείς, σε τελευταία ανάλυση μεταβατικά είναι όλα τα στάδια από

τα οποία διέρχονται όλες οι κοινωνίες που παρουσιάζουν τις δομές και στις σχέσεις τους μια δυναμική. Αυτό είναι, βέβαια, αλήθεια μόνο που στην Ελλάδα, όπως από πολλές πλευρές επανειλημμένα έχει τονισθεί, η διαδικασία «μετάβασης», συνιστά μια **αλλαγή των όρων συγκρότησης και οργάνωσης** της κοινωνίας, που δεν έχει ακόμη συντελεσθεί. Με άλλα λόγια: η σημερινή ελληνική κοινωνία είναι ένα κράμα δομών και σχέσεων που διακρίνουν τις σύγχρονες «μετα - βιομηχανικές» κοινωνίες (επικυριαρχία του τριτογενούς τομέα των υπηρεσιών) με έντονη την παρουσία της παραδοσιακής μορφής συγκρότησης (αίσθητη παρουσία του πρωτογενούς, αγροτικού τομέα) ενώ από την άλλη μεριά ο δευτερογενής (δυναμικός) τομέας της μεταποίησης παραμένει καθυστερημένος.

Ως λογική, όμως, συνέπεια των παραπάνω, παρουσιάζουν έξαρση η «πολυσθενεία» στην απασχόληση (παράλληλη δραστηριοποίηση στον πρωτογενή και τον τριτογενή τομέα) προ πάντων όμως η κερδοφόρα παραοικονομία, στην οποία, ως γνωστόν, οι έκνομες δραστηριότητες αποτελούν την καθημερινή πραγματικότητα. Εκείνο το οποίο αποτελεί την **ιδιαιτερότητα** της ελληνικής μεταβατικής κοινωνίας είναι: η εξακολουθητική ύπαρξη δομών της παραδοσιακής κοινωνίας (συστώτερα: κοινότητες) πάνω στις οποίες ορθώνονται και γίνεται προσπάθεια να συγκροτηθούν σχέσεις που δεν τις εκφράζουν. Πιο κατανοητό διατυπωμένο: όταν περίπου 30% του εργατικού δυναμικού απασχολείται στον πρωτογενή τομέα και συγχρόνως «πολυσθενεί» ασκεί δηλαδή ένα άλλο, συμπληρωματικό επάγγελμα στον τριτογενή τομέα ή και δραστηριοποιείται στην παραοικονομία - όταν ένα άγνωστο να προσδιοριστεί, αλλά σε κάθε περίπτωση, εξαιρετικά μεγάλο ποσοστό του εργατικού δυναμικού, απασχολείται (και) στην παραοικονομία, στην οποία παράγεται το 35-40% του Α.Ε.Π. της Ελλάδας: όταν λοιπόν ένα μεγάλο - ίσως και το μεγαλύτερο - μέρος του εργατικού δυναμικού απασχολείται σε τομείς στους οποίους καθεστώς είναι η **παραοικονομία**, τότε είναι σχεδόν αυτονόητο ότι και στους τομείς στους οποίους ο νόμος εκ των πραγμάτων ισχύει, θα επικρατούν τελικά οι κανόνες που έχουν επιβληθεί στους τομείς που δεν υπόκεινται στη δύναμη του νόμου: δηλαδή η έκνομη δραστηριότητα.

Η ΛΟΓΙΚΗ των παραπάνω αναλύσεων θα μπορούσε να μας οδηγήσει σε ορισμένες ενδιάμεσες, νομίζω, γενικευτικές διαπιστώσεις, οι οποίες, μέχρι ενός ορισμένου σημείου, εξηγούν τι ακριβώς συνθέτει αυτό που αρχικά ονόμασα «επιτρεπτική» κοινωνία.

Καταρχήν την κοινωνία αυτή τη συνθέτουν ατομικές μεν αλλά μαζικά εκφραζόμενες στάσεις και συμπεριφορές, που θεωρούν τον στενό, ατομικό ορίζοντα ελεύθερης δράσης προτιμότερο από τον κυριαρχούμενο από μια πολλές φορές εχθρικά βιώνόμενη αρχή: το κράτος, το οποίο μέσω του νόμου, μπορεί μεν να διευρύνει το **συλλογικό** πεδίο της ελευθερίας, σε κάθε όμως περίπτωση και για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα συρρικνώνει το ατομικό. Μια κοινωνία, όμως, εξατομικευμένη, υποκειμενική, στην οποία ο κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας δεν έχει παγιωθεί και η διαδικασία ενσωμάτωσης όλων των κοινωνικών τάξεων, στρωμάτων και γεωγραφικών περιοχών δεν έχει, ακόμα, ολοκληρωθεί, δεν προσφέρεται: ούτε για έννομες, εξουσιαστικές ρυθμίσεις αυτού του είδους, ούτε και για την επικράτηση κανόνων δεσμευτικών για όλους όταν από τα ατομικά μέλη η ομάδα της κοινωνίας αυτής πειστικά μπορεί να υποστηριχθεί ότι η νέα, έννομη, κατάσταση, για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα θα επιφέρει γι' αυτά ένα αισθητό περιορισμό της ελευθερίας τους.

Εδώ ακριβώς προβάλλει η γνώση μας από την κοινωνική επιστήμη κατάσταση ρήξης μεταξύ κουλτούρας και κοινωνίας που παρατηρείται στις μεταβατικές κοινωνίες. Ενώ δηλαδή οι απαιτήσεις του εκσυγχρονισμού, και ένας κάποιος βαθμός συντελεσθείσας ανάπτυξης, επιβάλλουν τη θέσπιση κανόνων συμπεριφοράς που συνολο δηλαδή των βιωμένων στάσεων και συμπεριφορών, αντιστέκεται στην αποδοχή αυτών των κανόνων. Με άλλα λόγια απορρίπτει την έννοια του νόμου.

Το γεγονός δηλαδή ότι οι αξίες της προηγούμενης της παραδοσιακής κοινωνίας δεν έχουν επαρκώς αντικατασταθεί από τις αξίες της σύγχρονης κοινωνίας, δημιουργεί εκείνο το χάσμα μεταξύ παραδοσιακού και νέου, εντός του οποίου διαμορφώνονται και για ένα χρονικό διάστημα κυριαρχούν όλοι εκείνοι οι εξατομικευμένοι, έκνομοι κανόνες συμπεριφοράς που στη δίκη μου τουλάχιστον αντίληψη συνθέτουν αυτό το πλέγμα σχέσεων που χαρακτηρίζουν τη σημερινή «επιτρεπτική» μας κοινωνία, ή, για να χρησιμοποιήσω μια εύστοχη διατύπωση του Α. Παπανδρέου (!), την ελληνική «κοινωνία της ανοχής».

Τα προβλήματα και η επίθεση ενός ψηλού

Μετ' εμπόδιων ύμνο στην αρχαία Αθηναϊκή Δημοκρατία έπλεξε χτες βράδυ ο **Μίμης Θεοδωράκης** στον πανηγυρικό λόγο του λίγο πριν την έναρξη της συναυλίας του Φεστιβάλ Πεντέλης στον Πύργο της Πλακεντίας.

Ενα κατά λάθος χτύπημά του στο μικρόφωνο, το 'ριξε κάτω. Αμήχανος, μην μπορώντας να το στερήσει, απευθύνθηκε προς τη **Μαρίκα Μητσοτάκη** που καθόταν στην πρώτη σειρά, λέγοντας «τα ξέρεις καλά, εσύ Μαρίκα, τα ξέρεις τα προβλήματα των ψηλών» για να 'ελάσει στη συνέχεια εκείνη και το ακροατήριο.

Κι όταν του ξανάπεσε πάλι σε λίγο το μικρόφωνο, μιλώντας για τον «άνθρωπο - εξουσιαστή», είπε: «Οι εξουσίες και τα μικρόφωνα δεν με συμπιέζουν. Ας έρθει, βρε παιδιά, ένας να το κρατάει. Υπουργός είμαι. Δεν εισακούομαι!»

Τελικά τον βοήθησε ένας τεχνικός κι ο φλογερός λόγος του Μίμη για τη Δημοκρατία συνεχίστηκε.

★ **Ιδιαίτερα** αιχμηρός ήταν ο Θεοδωράκης κατά του ΠΑΣΟΚ και του ΚΚΕ. Χωρίς ν' αναφέρει τα ονόματά τους είπε

ότι ορκίζονται «στο όνομα του υπαρκτού ή ανύπαρκτου σοσιαλισμού».

«Η πρώτη παράταξη (δηλ. το ΠΑΣΟΚ) όταν ήταν στην εξουσία επιδίωξε τον πλήρη έλεγχο κράτους, αστυνομίας, στρατού, χρησιμοποίησαν ακόμη και τρομοκρατία για τον εκφοβισμό των αντιπάλων».

Και πρόσθεσε: «Οι άλλοι (δηλ. το ΚΚΕ) διεκδικούν παγκόσμια αποκλειστικότητα με το να διατρανώνουν υπερήφανα την πίστη τους σ' έναν κόσμο που καταρρέει μέσα στην ντροπή».

Ο Θεοδωράκης δεν χάρισε όμως κάstanta και στην καταναλωτική κοινωνία «που μαστίζει τις τελευταίες δεκαετίες τη χώρα».

Αλλά είχε έτοιμη τη λύση: «Μοναδική λύση το πληθιασμός της Αθηναϊκής Δημοκρατίας» τόνισε. **Γ.Ε.Β.**

κουρήματος είναι ζήτημα πολιτικής τάξεως και άρα περίπου υπεράνω του ποινικού νόμου.

Τουλάχιστον ας είχαν λίγο περισσότερο θάρρος να επαναλάβουν απερίφραστα το αυριαλά «Καλά κάνει όποιος μπουκλίζει την ΕΟΚ» (και αφού «έτρωγαν βαλα- Δ. Κ.

Ατυχής...

Προκλητικός έναντι του Πατριάρχη Ιεροσολύμων **Διοδώρου**, αλλά **έμμεσα** και της Ελλάδας, ήταν ο δήμαρχος της Ιε-

ρουσαλήμ **Κόλεκ** χτες στο Στρασβούργο, όπου βρέθηκε προσκεκλημένος της Διακοινοβουλευτικής Αντιπροσωπείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τις σχέσεις με το Ισραήλ.

Απαντώντας σε ερώτηση βουλευτή της ομάδας των Πράσινων, ο δήμαρχος της Ιερουσαλήμ είπε ότι το θέμα του Ελληνορθόδοξου Πατριαρχείου θα κριθεί σύντομα στο αρμόδιο δικαστήριο.

Πρόσθεσε όμως ότι: «Ο Πατριάρχης Διόδωρος περιφέρεται σε διάφορες χώρες προσπα-

θώντας να δημιουργήσει την εντύπωση ότι επιχειρείται εξώθηση του Πατριαρχείου από την Ιερουσαλήμ».

Επιπλέον ο κ. Κόλεκ κατηγορήσε τα αραβικά κράτη, γιατί όπως είπε «έχουν εθνικοποιήσει τις εκκλησίες ή τις χρησιμοποιούν για σκοπούς ξένους προς τη θρησκεία».

Στον Ισραηλινό δήμαρχο απάντησε ο ευρωβουλευτής της Ν.Δ. κ. **Σταύρου** ο οποίος χαρακτήρισε ατυχή (μόνον) τη σύγκριση του κ. Κόλεκ.

...Όχι, ο κ. Σταύρου δεν μίλησε για ατυχή απόφαση του πρωθυπουργού κ. Μητσοτάκη να αναβαθμίσει τις σχέσεις με το Ισραήλ. **ΝΤ. ΝΤ.**

Ερωφίλη

Πολλοί αναρωτιόντουσαν, χτες, πώς «βρέθηκε» στα χέρια του επιχειρηματία **Θ. Μαργέλλου**, η «αρχική πρόταση κατηγορίας» για την υπόθεση του γιουγκοσλαβικού καλαμποκιού. Την παρουσίασε χτες ο ίδιος, αποκαλύπτοντας ότι η πρόταση ήταν και για άλλους έξι πρώην υπουργούς του ΠΑΣΟΚ (**Τσοβόλα, Κατσιφάρα, Φωτίου, Παπούλια, Μαγκάκη και Ποτάκη**).

Ο πρόεδρος του δικαστηρίου εμμέσως έθεσε εν αμφιβόλω τη γνησιότητα του εγγράφου, «πιεζόμενος» τον Μαργέλλο να αποκαλύψει την «πηγή» του.

Ήταν ο μόνος. Κανείς από τους κυριούς κατηγορούς δεν αμφισβήτησε, στη συνέχεια, τη γνησιότητα. Ούτε και της ΝΔ οι **Κ. Σαψάλης** και **Α. Καραμάνος**.

Η ίδια πηγή, που μας είχε αποκαλύψει την περασμένη εβδομάδα τις «παραλείψεις» στην πρόταση κατηγορίας, που είχαμε επισημάνει στην ίδια στήλη, μας έλεγε χτες:

«Ψάξτε τον υπεύθυνο της διαρροής σε άλλο δικηγορικό γραφείο, στενά συνδεδεμένο με τον Μαργέλλο, αλλά και με την περίφημη επιτροπή σκανδάλων της ΝΔ, όταν το κόμμα ήταν αξιωματική αντιπολίτευση».

Λέτε: **Γ. ΠΑΠ.**

Μπορεί να σημειώσει αποτυχία σ' άλλους τομείς η χθεσινή απεργία της ΑΔΕΔΥ. Όμως πέτυχε τουλάχιστον στο **θέατρο**: Η προγραμματισμένη από το ΚΘΒΕ παράσταση της «**Ερωφίλης**» του Γεωργίου Χορτάτζη, στον αύλειο χώρο του Γεντί Κουλέ, ματαιώθηκε.

Οιμ, παπαι, ιατατέ, βαβαι, αλι και τρισαλι - που θα 'λεγαν αρχαιοπρεπώς και νεοελληνιστί οι τραγωδοί - έχουμε ηθοποιούς που είναι **δημόσιοι υπάλληλοι** και **μάλιστα καλοί** δημόσιοι υπάλληλοι και συνεπείς συνδικαλιστές...

Κι έτσι η Τέχνη κατάντησε **δημόσια**... **Γ.Λ.**

Πριν 30 χρόνια... σαν σήμερα ... Πριν 60 χρόνια

- Στο Παρίσι ο κ. Καραμανλής δίδει μάχη για την ένταξη της Ελλάδος στην Κοινή Αγορά.
- Η Κίνα ανακίνησε ότι υποστηρίζει τη στρατηγική ανταρσία στο Κογκό και η Μόσχα χαρακτήρισε την επέμβαση των Βέλγων ιμπεριαλιστική ενέργεια.
- Η επαρχία της Κατάγκας αποσχίστηκε από το Κογκό και ανακηρύχθηκε ανεξάρτητο κράτος με πρωθυπουργό τον Τσόμπε.

- Στη Βομβάη η Αστυνομία συγκρούστηκε με οπαδούς του Γκάντι. Τραυματίστηκαν 300 διαδηλωτές.
- Αγγλικές διαπιστώσεις ότι απέτυχε η προσπάθεια εκτουρκισμού των Κούρδων.
- Ο δήμος Αθηναίων θα κατασκευάσει σε διάφορες συνοικίες μικρές πλατείες με πρασιά για να παίζουν τα άπορα παιδιά.

αυτι-ωαί-ζέου